

STORTINGET

Innst. 286 S

(2021–2022)

Innstilling til Stortinget
fra utdannings- og forskningskomiteen

Dokument 8:187 S (2021–2022)

Innstilling fra utdannings- og forskningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kirsti Bergstø, Grete Wold, Mona Fagerås og Freddy André Øvstegård om økt kvalitet i SFO

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet fremmes følgende forslag:

- «1. Stortinget ber regjeringen legge til rette for økt samarbeid mellom SFO og kulturskolen, frivillige organisasjoner og lokalt arbeids- og næringsliv, som kan støtte opp under skolens brede syn på kunnskap og kompetanse.
2. Stortinget ber regjeringen komme tilbake med forslag om å innføre rentekompensasjonsordninger for nødvendige investeringer til innføring av gratis SFO over hele landet.
3. Stortinget ber regjeringen komme tilbake med en sak om å vurdere mulig innføring av tilsyn med kvalitet i SFO samt mulige retningslinjer for areal, bemanning og kompetanse i tilbudet.
4. Stortinget ber regjeringen ta initiativ til et pilotprosjekt i samarbeid med KS, der kommuner inviteres til å innføre flere hele stillinger for ansatte som jobber i SFO, i tillegg til å styrke samarbeidet mellom skole og SFO. Prosjektet skal se på om dette kan

bidra til å styrke kvaliteten i både skole og SFO, i tillegg til å gi bedre arbeidsvilkår for ansatte. Stortinget ber regjeringen innføre ordninger for belønning av kommuner som deltar, og i tillegg gjennomføre en følgeevaluering av pilotprosjektet.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslagene.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Jorodd Asphjell, Øystein Mathisen, Lise Selnes og Elise Waagen, fra Høyre, Margret Hagerup, Kari-Anne Jønnes og Tore Vamraak, fra Senterpartiet, Maren Grøthe og Torleik Svelle, fra Fremskrittspartiet, Himanshu Gulati, fra Sosialistisk Venstreparti, Freddy André Øvstegård, fra Rødt, lederen Hege Bae Nyholt, og fra Venstre, Abid Raja, viser til representantforslaget.

Kunnskapsminister Tonje Brenna har uttalt seg om forslaget i brev 28. april 2022. Brevet følger som vedlegg til innstillingen.

Komiteen avholdt skriftlig høring med frist 27. april. Det kom inn syv høringsinnspill til komiteen.

Komiteen viser til at regjeringen har sendt på høring et forslag om at elever på 1. trinn får 12 timer gratis skolefritidsordning (SFO) fra skoleåret 2022–2023. Komiteen viser videre til at det nylig er vedtatt en rammeplan for SFO som legger til rette for lek, kultur og fritidsaktiviteter.

Komiteen viser videre til at det er bred politisk støtte til ønsket om å fylle hverdagen til barn i SFO med

meningsfull aktivitet og et kvalitativt godt innhold. Komiteen mener at samarbeid med lokalt kulturliv, frivilligheten og kulturskolen er viktig, og at det finnes mange eksempler på at SFO er en inkluderende arena.

Komiteen viser videre til at utvikling av sosiale ferdigheter og deltakelse i kulturliv og idrett er viktig for barn. Komiteen mener det er viktig at alle barnehagebarn har et godt og inkluderende leke- og læringsmiljø, og at barn som har behov for det, får hjelp tidlig.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Fremskrittspartiet, vil understreke at SFO er et frivillig tilbud, og at kommunene må ha frihet til å organisere og legge til rette for skolefritidsordningen ut ifra lokale behov og ha handlefrihet til å utvikle oppvekstpolitikken. Flertallet støtter intensjonen fra forslagsstillerne om å øke kvaliteten i SFO parallelt med å øke tilgjengeligheten i SFO-tilbudet. Men en styrking av kvaliteten i SFO-tilbudet må først og fremst oppnås gjennom lokale prioriteringer og styrking av kommuneøkonomien. Flertallet vil bemerke at forslagene i representantforslaget vil ha budsjettmessige konsekvenser som må vurderes i forbindelse med de ordinære budsjettprosessene.

Når det gjelder forslaget om å innføre en rentekompensasjonsordning, vil flertallet påpeke at siden SFO i hovedsak gjennomføres i skolens lokaler, er det kommunene som er best egnet til å vurdere behov for eventuelle investeringer i SFO-lokaler. Flertallet ser det derfor ikke som hensiktsmessig med egne, separate ordninger for investeringer i SFO.

Når det gjelder forslaget om eget statlig tilsyn med SFO, viser flertallet til at det er statsforvalteren som har ansvar for å føre tilsyn med at kravene i opplæringsloven med forskrifter blir oppfylt, herunder tilsyn med SFO.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet merker seg at om lag 8 pst. av de ansatte i SFO har lærer- eller barnehagelærerutdanning, og at 43 pst. har fagbrev i barne- og ungdomsarbeiderfaget. Disse medlemmer viser til at regjeringen allerede har igangsatt et arbeid for å gi de ansatte i SFO tilbud om kompetanseutvikling, og at det i 2022 er bevilget 10 mill. kroner til formålet. Disse medlemmer merker seg for øvrig at departementet har gitt Utdanningsdirektoratet i oppdrag å utrede hva slags kompetansetilbud de ansatte ønsker og har nytte av.

Når det gjelder omfanget av deltidsstillinger i SFO, merker disse medlemmer seg den nasjonale evalueringen av SFO som NTNU Samfunnsforskning gjennomførte i 2018, og statsrådens omtale av dette i brevet til komiteen. Disse medlemmer viser i tillegg til

målsettingen i Hurdalsplattformen om å styrke arbeidet for flere heltidsstillinger i SFO.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Senterpartiet og Fremskrittspartiet viser til at SFO er et tilbud som er frivillig for barna.

Disse medlemmer viser til at Finansdepartementet i svar av 8. november 2021 på budsjettspørsmål nr. 555 fra Sosialistisk Venstreparti har anslått at kostnaden ved å innføre gratis SFO for alle på 1.–4. trinn er om lag 8,5 mrd. kroner i helårseffekt. Disse medlemmer mener at det er viktigere å prioritere økt kunnskap i skolen enn gratis SFO.

Disse medlemmer vil advare mot den byråkratiseringen som forslaget om innføring av statlig tilsyn med SFO vil innebære. Dette vil etter disse medlemmers oppfatning være en underlig start på en såkalt tilsitsreform.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt viser til budsjettenigheten med regjeringen som førte til at alle barn på førstetrinnet i hele Norge får gratis kjernetid i SFO fra høsten 2022. Disse medlemmer understreker at det med en slik reform åpner seg mange muligheter for å jobbe mer systematisk med kvalitet i skolefritidsordningen. Disse medlemmer viser til NTNUs evaluering av SFO-tilbudet fra 2018, hvor det kommer frem at det i dag er store forskjeller ikke bare i pris, men også i innhold mellom kommuner og mellom de ulike SFO-ene. Disse medlemmer tar til orde for å utvikle tilbudet videre med mer kompetanse, økt bemanning og flere aktiviteter, slik at SFO kan bli et enda viktigere bidrag til at barna våre skal lykkes og trives i hverdagen. Det er derfor disse medlemmer ønsker en nasjonal satsing på bemanning og kompetanse i SFO.

Disse medlemmer har nemlig store forventninger til at gratis SFO vil bidra til å utjevne forskjeller og gi alle barn muligheten til å få delta i fellesskapet, utvikle sosiale ferdigheter og være med på meningsfulle fritidsaktiviteter. Høy kvalitet i SFO er et viktig bidrag både til å redusere ulikhet og til å gjøre skoledagen bedre for alle barn. Disse medlemmer mener imidlertid at ulikheten i kvalitet på SFO-tilbudet reiser en rekke spørsmål knyttet til retningslinjer og veiledere for innhold, areal og utstyr, kompetanse og bemanning i SFO-tilbudet, ikke minst om hvordan kvalitetsutviklingen skal følges opp.

Disse medlemmer viser til høringsinnspill fra Utdanningsforbundet, som påpeker at den nye rammeplanen for SFO som ble vedtatt i 2021, er ambisiøs, noe som er et godt utgangspunkt for å jobbe videre med kvalitet i SFO. Disse medlemmer er enig i innspill fra blant annet Fagforbundet, Skolelederforbundet og Utdanningsforbundet, som understreker at å gjennomføre

re intensjonen i rammeplanen vil kreve kompetanse i personalet og ressursmessig gode rammevilkår. Disse medlemmer vil understreke at det er viktig at rammeplanen skal gi rom for lokale variasjoner, og at man i en satsing på kvalitet må unngå detaljregulering fra sentrale myndigheter.

Disse medlemmer mener det bør være et prinsipp at det er størst mulig grad av hele stillinger for ansatte i SFO. Disse medlemmer viser til et eksempel fra Jåtten SFO i Stavanger, der hele stillinger gir et bedre tilbud for barna i SFO på grunn av bedre stabilitet og dermed mindre «turnover» i personalet.

Disse medlemmer er enig i innspill fra blant annet Fagforbundet, Skolelederforbundet og Utdanningsforbundet om at lokaler og lekeområder må invitere til god lek og skapende og fysisk aktivitet. Likeledes er disse medlemmer enig med høringsinstansene i at mulige krav, retningslinjer og veiledere for kompetanse, bemanning og areal må utredes.

For å avgjøre hva som er kvalitet i SFO, mener disse medlemmer i tråd med innspillet fra Forandringsfabrikken at barn som går på SFO, må inkluderes, og man må høre fra dem hva som er viktig for at de skal ha det trygt og godt der. Disse medlemmer viser til Barnekonvensjonen artikkel 12 og Grunnloven § 104 om at «alle barn har rett til å uttale seg fritt og bli hørt». Dette gjelder både for hvert enkelt barn i saker som gjelder barnet, og ved handlinger og avgjørelser som gjelder barn som gruppe. Disse medlemmer understreker at å inkludere barna må være et bærende element i arbeidet videre med utviklingen av økt kvalitet i SFO.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en vurdering av om det bør innføres tilsyn med kvalitet i SFO, samt om det bør fastsettes retningslinjer for areal, bemanning og kompetanse i tilbudet.»

«Stortinget ber regjeringen ta initiativ til et pilotprosjekt i samarbeid med KS, der kommuner inviteres til å innføre flere hele stillinger for ansatte som jobber i SFO, i tillegg til å styrke samarbeidet mellom skole og SFO. Prosjektet skal se på om dette kan bidra til å styrke kvaliteten i både skole og SFO, i tillegg til å gi bedre arbeidsvilkår for ansatte. Stortinget ber regjeringen innføre ordninger for belønning av kommuner som deltar, og i tillegg gjennomføre en følgeevaluering av pilotprosjektene.»

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen innføre rentekompenasjonsordninger for nødvendige investeringer til innføring av gratis SFO over hele landet.»

Komiteens medlem fra Venstre viser til at regjeringen Solberg innførte ordninger med redusert foreldrebetaling og gratis opphold på skolefritidsordningen (SFO) og aktivitetsskolen (AKS) etter skoletid for barn av foreldre med lav inntekt. Dette medlem ønsker å utvide ordningen til gratis heldagsplass for familier med dårlig råd. Regjeringen Solberg styrket også kvaliteten i SFO/AKS gjennom utarbeidelse av en nasjonal rammeplan, som også gir rom for lokale variasjoner.

Dette medlem mener at det ikke er et mål i seg selv at SFO/AKS skal være likt utformet fra sted til sted, men at det er et mål at alle barn i SFO/ASK skal ha et likeverdig tilbud med jevn og høy kvalitet. SFO/AKS skal stimulere til både lek og læring. Det er viktig at tilbudet gir barna et godt kreativt, praktisk og estetisk tilbud. Mer samarbeid med ulike aktører som kulturskole og ulike frivillige aktører, som for eksempel idrettslag og miljøorganisasjoner, er viktig for å heve kvaliteten på tilbudet.

Dette medlem viser for øvrig til at SFO/AKS er et kommunalt ansvar, og at SFO/AKS gjerne er organisert i tett samarbeid med skolen og i felles lokaler. Dette gjør at man må se SFO/AKS og skolen i sammenheng når det gjelder både investeringer og stillingsbrøker. Dette medlem legger til grunn at statsforvalteren i samarbeid med Utdanningsdirektoratet fører tilstrekkelig og godt tilsyn med SFO/ASK.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet og Fremskrittspartiet, peker på at kommunen, som ansvarlig eier av både SFO og kulturskolen, har en god mulighet til å tilby alle barn et kulturelt tilbud av høy kvalitet i SFO. Kulturskolene besitter egnet høy faglig og pedagogisk kompetanse, og kulturskolens ansatte vil være godt tilgjengelige i det aktuelle tidsrommet hvor SFO har sin «kjernetid».

Flertallet viser til Meld. St. 18 (2020–2021) Oppleve, skape, dele – Kunst og kultur for, med og av barn og unge og at kun 13 pst. av barn i grunnskolen deltar i et tilbud i regi av kulturskolen. Skal det felles målet om kulturskolen som inkluderingsarena oppnås og bidra til at flere barn får delta i kulturskolens aktiviteter, vil et tilbud i SFO være et godt grep.

Flertallet mener et tilbud om deltagelse i kulturskoleaktiviteter i SFO-tiden vil bidra til mer aktivitet og økt kvalitet i SFO-tilbudet.

Et annet flertall, komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Fremskrittspartiet, viser til at allerede er flere gode eksempler på at elever får kulturskole som del av SFO-tiden, og mener det vil være positivt dersom flere kommuner kan integrere kulturskoletilbud og andre aktiviteter i SFO-tiden. Dette flertallet vil allikevel

understreke at dette må skje i forståelse med de frivillige organisasjonene, slik at samarbeidet blir positivt for alle parter og ikke bidrar til å undergrave den frivillige aktiviteten som foregår etter skoletid.

Dette flertallet vil påpeke at selv om kommunen er kulturskoleeier, er kulturskolen i utgangspunktet også finansiert gjennom egenbetaling. Dette flertallet viser i denne sammenheng til statsrådets brev til komiteen og eksempler på utilsiktede virkninger av å legge fritidstilbud inn i SFO-tiden, der SFO tilbyr aktiviteter som ikke finansieres gjennom den ordinære foreldrebetalingen eller tilskudd fra kommunen, men gjennom ekstrabetaling fra foreldrene. Dette flertallet mener det er viktig at inkluderingsperspektivet er med i vurderingen av slikt samarbeid, slik at SFO blir den fellesarenaen alle ønsker.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt ser et stort behov for at sentrale myndigheter legger bedre til rette for økt samarbeid mellom SFO og kulturskolen, frivillige organisasjoner og lokalt arbeids- og næringsliv på en måte som støtter opp under skolens brede syn på kunnskap og kompetanse. Disse medlemmer vil understreke at SFO er barnas fritidsarena, og tilrettelegging av aktiviteter må skje på barnas premisser. Aktivitetene må være meningsfulle for barna selv, ikke for alle andre som har meninger om hva barna bør drive med. Disse medlemmer vil understreke hvor viktig barns medvirkning er i et slikt arbeid. Samarbeid med kulturskole, frivillige organisasjoner og lokalt arbeids- og næringsliv må dessuten skje ut fra muligheter og behov i den enkelte kommune og ved den enkelte SFO-ordning og ikke reguleres fra sentralt hold.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge til rette for økt samarbeid mellom SFO og kulturskolen, frivillige organisasjoner og lokalt arbeids- og næringsliv, som kan støtte opp under skolens brede syn på kunnskap og kompetanse.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en vurdering av om det bør innføres tilsyn

med kvalitet i SFO, samt om det bør fastsettes retningslinjer for areal, bemanning og kompetanse i tilbudet.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen ta initiativ til et pilotprosjekt i samarbeid med KS, der kommuner inviteres til å innføre flere hele stillinger for ansatte som jobber i SFO, i tillegg til å styrke samarbeidet mellom skole og SFO. Prosjektet skal se på om dette kan bidra til å styrke kvaliteten i både skole og SFO, i tillegg til å gi bedre arbeidsvilkår for ansatte. Stortinget ber regjeringen innføre ordninger for belønning av kommuner som deltar, og i tillegg gjennomføre en følgeevaluering av pilotprosjektene.

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen legge til rette for økt samarbeid mellom SFO og kulturskolen, frivillige organisasjoner og lokalt arbeids- og næringsliv, som kan støtte opp under skolens brede syn på kunnskap og kompetanse.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen innføre rentekompensasjonsordninger for nødvendige investeringer til innføring av gratis SFO over hele landet.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Fremskrittspartiet og Venstre.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:187 S (2021–2022) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kirsti Bergstø, Grete Wold, Mona Fagerås og Freddy André Øvstegård om økt kvalitet i SFO – vedtas ikke.

Oslo, i utdannings- og forskningskomiteen, den 10. mai 2022

Hege Bae Nyholt

leder

Abid Raja

ordfører

**DET KONGELIGE
KUNNSKAPSDEPARTEMENT**

Kunnskapsministeren

Stortinget
Karl Johansgate 22
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

22/1992-

28. april 2022

Representantforslag nr. 187 S (2021-2022) om økt kvalitet i SFO

Regjeringen vil utvikle en sterkere fellesskole for alle, basert på prinsippene om inkludering, mestring og kvalifisering. Som en del av styrkingen av fellesskolen, vil regjeringen i tråd med Hurdalplattformen innføre gratis skolefritidsordning for alle førsteklassinger, redusere prisen og øke kvaliteten på tilbudet.

Jeg er grunnleggende enig med forslagsstillerne i at SFO er viktig for å utjevne forskjeller og delta i sosiale fellesskap med meningsfull fritid og lek. Det er ikke et mål i seg selv at SFO skal være likt utformet fra sted til sted. Men det er et mål at alle barn i SFO skal ha et likeverdig og godt tilbud, som inneholder noe mer enn bare tilsyn og omsorg. Jeg stiller meg derfor bak intensjonen fra forslagsstillerne om at det også er sentralt å bidra til å øke kvaliteten i SFO parallelt med å øke tilgjengeligheten i SFO-tilbudet. Forslagene fra representantene vil imidlertid ha budsjettmessige konsekvenser. Min generelle kommentar er derfor at vi må komme tilbake til dette i de ordinære budsjettprosessene.

Det er svært positivt med samarbeid mellom SFO og kulturskolen og frivillige organisasjoner og lokalt arbeids- og næringsliv. I rammeplanen for SFO er slikt samarbeid trukket fram. Det er imidlertid også viktig at SFO, når de planlegger og gjennomfører samarbeid med andre, tar hensyn til at aktiviteter også kan virke ekskluderende på enkeltbarn eller grupper, for eksempel på grunn av økonomi, behov for særskilt tilrettelegging og språklig eller kulturell bakgrunn. Vi har sett eksempler på at SFO i samarbeid med andre tilbyr en rekke aktiviteter som ikke finansieres gjennom den ordinære foreldrebetalingen eller tilskudd fra kommunen, men gjennom ekstrabetaling fra foreldrene. Det er viktig at inkluderingsperspektivet er med i vurderingen av slikt samarbeid, slik at SFO blir den fellesarenaen vi alle ønsker.

Vi har flere gode eksempler på samarbeid der barna får kulturskoletilbud i SFO-tiden. Vi må imidlertid huske på at selv om kommunen også er kulturskoleeier, er kulturskolen i utgangspunktet også et foreldrebetalt tilbud.

I statsbudsjettet for 2022 er det bevilget 655 mill. kroner til innføring av 12 timer gratis SFO for 1. klassinger over hele landet. Dette vil gi alle 1. klassinger like muligheter til å delta i SFO, uavhengig av sosial bakgrunn. SFO gjennomføres i hovedsak i skolens lokaler, og det er derfor kommunene som er best egnet til å vurdere behov for eventuelle investeringer til lokaler for SFO. For at SFO skal være en naturlig del av fellesskolen, mener jeg det er viktig at SFO og skolen fortsatt samarbeider tett og holder til i samme lokaler. Jeg ser derfor ikke for meg at det er hensiktsmessig med egne, separate ordninger som investeringer i SFO.

Statsforvalteren har ansvar for å føre tilsyn med at kravene i opplæringsloven med forskrifter blir oppfylt, og kan dermed også føre tilsyn med SFO. Statsforvalterne og Utdanningsdirektoratet blir i fellesskap enige om tema for felles nasjonalt tilsyn. For perioden 2022-2025 er tema for felles nasjonalt tilsyn skolemiljø og internkontroll.

Kompetansen til de ansatte er den viktigste kvaliteten i SFO, og regjeringen arbeider nå for å styrke kompetansen i SFO. I dag er det om lag 8 prosent av de ansatte i SFO som har lærer- eller barnehagelærerutdanning, og 43 prosent som har fagbrev i barne- og ungdomsarbeiderfaget. Hva slags virkemidler vi benytter for å øke kompetansen i SFO må tilpasses SFOs egenart. Regjeringen har igangsatt et arbeid for å gi de ansatte i SFO tilbud om kompetanseutvikling. I 2022 er det satt av 10 millioner kroner til kompetanseheving i SFO. Som ett ledd i dette arbeidet har departementet gitt Utdanningsdirektoratet i oppdrag å utrede hva slags kompetansetilbud de ansatte ønsker og har nytte av. Selv om det er sentralt å bygge videre på allerede eksisterende systemer, vil det også være viktig å utvikle tilbud som er målrettet for SFOs egenart. SFO er ikke skole.

Ifølge den nasjonale evalueringen av SFO, som NTNU Samfunnsforskning gjennomførte i 2018, er det svært mange av de ansatte i SFO som har deltidsstillinger. En høy andel deltidsstillinger følger naturlig av at SFO ikke er åpen hele dagen. 32 prosent har 39 prosent stilling eller mindre, mens totalt 58 prosent har mindre enn 60 prosent stilling. Det er bare 27 prosent som oppgir å ha mer enn 90 prosent stilling i SFO. Samtidig har mange av de ansatte også stillingsprosent i skolen. 61 prosent av de ansatte oppgir at de også arbeider inn i skolen i skoletiden. Om dette innebærer at de totalt får en full stilling, oppgis ikke i evalueringen.

Det er i tråd med rammeplanen for SFO at SFO og skole samarbeider tett for å sikre et helhetlig perspektiv på barnas oppvekst og utvikling. Regjeringen ønsker å styrke arbeidet for flere hele stillinger for ansatte i SFO. Dette forutsetter at skoleledelsen tilstreber at ansatte i SFO også kan få relevante arbeidsoppgaver i skoletiden, ettersom SFO kun utgjør en mindre del av dagen. Det er kommunene som er arbeidsgivere for ansatte i SFO. KS er forhandlingspart på vegne av kommunene i lønns- og arbeidstidsspørsmål som gjelder barnehager, skoler og skolefritidsordninger. Staten er ikke en del av dette og det vil forutsette

god dialog med KS før vi foreslår eventuelle tiltak på dette området. Pilotprosjekter kan være et mulig tiltak, men dette må vurderes i dialog med partene.

Med hilsen

Tonje Brenna

Dokumentet er godkjent elektronisk og påført statsrådets signatur

